

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 11.02.2025 § 17

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 11.02.2025

§ 17

Valtuustoaloite: Lahden torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen

2545/00.01.01.03/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Vastuualuejohtaja Heikki Turunen, p. 0447161330

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä teki 20.5.2024 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Lahden on torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen Orpon hallitus päätti huhtikuun 2024 kehysriihessä useista merkittävistä suomalaisen hyvinvointivaltion heikennyksistä. Erityisen haitallinen leikkaus on koulutuksen järjestäjiäkin koskettava päätös rajoittaa toisen asteen opiskelijoiden maksuttomia oppimateriaaleja ja ylioppilastutkintomaksuja sen vuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta.

Maan hallituksen päätös romuttaa maksuttoman ja yhdenvertaisen mahdollisuuden suorittaa toisen asteen koulutus. Toimenpiteellä tavoitellaan vain 12 miljoonan euron vuosittaista säästöä valtakunnallisesti, mutta toteutuessaan se lisää nuorten ja perheiden eriarvoisuutta. Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan maksuttomien oppimateriaalien tarjoaminen on lisännyt lukiokoulutukseen hakeutumista erityisesti niiden opiskelijoiden kohdalla, joiden vanhemmista kumpikaan ei ole korkeakoulutettu, vähintään toinen vanhemmista on työtön tai joiden äidinkieli ei ole suomi. Toiseen asteen tutkinnon suorittamisella on myös selvä vaikutus myöhempään sijoittumiseen työmarkkinoille. Hallituksen esitys kohdistuu siis nimenomaisesti jo valmiiksi heikommassa asemassa oleviin nuoriin ja perheisiin lisäten eriarvoisuutta kaikkialla Suomessa. Päätetyllä koulutusleikkauksella saavuttaisiin vain minimaalista julkisen talouden säästöä ja se lisäisi nuorten eriarvoisuutta sekä kaventaisi vähintään osan nuorista tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Lisäksi säästö on Lahden näkökulmasta toteuttamiskelvoton. Esimerkiksi oppikirjojen, erilaisten opetusvälineiden ja tietokoneiden kerääminen pois opiskelijoilta sekä e-kirjalisenssien katkaiseminen kesken abiturienttivuotta tai opintojen loppurutistusta on arkijärjen vastaista ja erittäin haastavaa toteuttaa. Se myös lisäisi jo entisestään kuormittuneen opetushenkilöstön työkuormaa. Pahimmassa tapauksessa oppimateriaalien maksullisuudella olisi myös vaikutusta opinnoissa menestymiseen ja tutkinnon valmistumiseen. Vaihtoehtoisesti lukuisten pienten laskujen ym. maksujen laskuttaminen nuorilta opiskelijoilta aiheuttaa lisää hallintotaakkaa sekä -kuluja kunnille.

Valtuutetuille kuuluvaa aloiteoikeutta käyttäen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että:

1) Lahden edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa yllä mainituilla perusteilla

ja

2) Lahti päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Eduskunnan tekemä päätös valtion vuoden 2025 budjetista ei sisältänyt enää toisen asteen maksuttomuuden rajaamista. Täten tämä valtuustoaloite ei aiheuta toimenpiteitä.

Oppivelvollisuuden laajennus toisen asteen koulutukseen toteutettiin 1.8.2021 alkaen. Samalla päätettiin, että oikeus maksuttomaan toisen asteen koulutukseen kestää sen kalenterivuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta, ellei opiskelija tätä ennen suorita tutkintoa.

Keväällä 2024 maan hallituksen kehysriihessä ja Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025—2028 (VNS 2/2024 vp) linjattiin, että oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu maksuton oppimateriaali rajataan sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa opiskelija täyttää 18 vuotta.

Valtiovarainministeriön ehdotus 9.8.2024 syksyn budjetin käsittelyä varten ei sisältänyt enää maksuttoman toisen asteen rajaamista 18:aan ikävuoteen. Rajaamisen sijaan leikkaus tehdään muualta toisen asteen

koulutuksen määrärahoista, lukiokoulutuksessa mm. koulutuksen järjestäjille jaettavista kehittämisavustuksista.

Eduskunta hyväksyi valtiovarainministeriön ehdotuksen vuoden 2025 budjetin käsittelyn yhteydessä 20.12.2024. Eduskunnan päätös tarkoittaa, että toisen asteen opiskelijoiden oppimateriaalien maksuttomuus jatkuu sen vuoden loppuun, jolloin oppivelvollinen täyttää 20 vuotta, mikäli hän ei ole aiemmin suorittanut toisen asteen tutkintoa.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: Kh

Kh: Kv

Kv: -